

**UCHWAŁA NR XXXII/482/20
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia 23 listopada 2020 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713¹⁾) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 218²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Łukasz Prokorym

---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1378

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 956

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025

Rozdział 1. Podstawa prawna.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025 zwany dalej Programem będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 2) ustawa o z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 3) ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 5) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 6) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Program skorelowany jest z następującymi Programami:

- Strategią Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus,
- Projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2021 – 2030.

Rozdział 2. Założenia Programu.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie Program wskazuje cztery podstawowe obszary działań na lata 2021 - 2025:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rozdział 3. Cel główny i cele szczegółowe

Cel główny.

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w mieście Białystok.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Rozdział 4. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- ogółu mieszkańców Miasta, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- osób stosujących przemoc w rodzinie;
- świadków przemocy w rodzinie;
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie, w tym organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocą w rodzinie.

Rozdział 5. Analiza SWOT

Mocne strony	Szanse
- Dobra współpraca Urzędu Miejskiego w Białymstoku ze służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie. - Wysokie kompetencje i stałe doskonalenie się pracowników organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie. - Sprawie funkcjonujący system realizacji procedury „Niebieskie Karty” oparty o współpracę służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie. - Realizacja programów promujących prawidłowe metody wychowawcze. - Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych kierowanych do osób podejrzanych o stosowanie przemocy. - Wyodrębniona grupa pracowników socjalnych do pracy z rodzinami uwięzonymi w przemoc oraz stałe podnoszenie przez nich kompetencji w zakresie przemocy w rodzinie. - Zapewnienie bezpiecznego schronienia ofiarom w rodzinie w formie hotelu oraz 3 mieszkań terapeutyczno – interwencyjnych dla rodzin z dziećmi doświadczających przemocy domowej. - Rozbudowana oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w formie terapii, poradnictwa, programów terapeutyczno – psychologicznych. - Rozbudowana oferta usług dla rodzin dotkniętych przemocą uwzględniająca w szczególności potrzeby dzieci i kobiet – ofiar przemocy. - Dokonana w 2017 r. diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie	- Integrowanie i koordynowanie działań w środowiskach lokalnych przez zespół interdyscyplinarny. - Coraz lepsza współpraca służb w ramach prac grup roboczych w zakresie rozwiązywania problemów poszczególnych rodzin. - Możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa pozwalających na skuteczną izolację sprawców od ofiar przemocy w rodzinie. - Tworzenie koalicji i partnerstwa na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. - Możliwość pozyskiwania lokali z zasobów Gminy na potrzeby realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy rodzinie.
Słabe strony	Zagrożenia
- Mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie oraz BRAK sieci organizacji / placówek zajmujących się problemem przemocy. - Mała oferta usług dla rodzin dotkniętych przemocą uwzględniająca w szczególności potrzeby dzieci i kobiet – ofiar przemocy. - Słabe zróżnicowanie oferty dla sprawców przemocy, dominacja programów terapeutycznych przeznaczonych dla osób uzależnionych od alkoholu. - Niedostateczna współpraca interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna w zakresie udzielanej pomocy oraz informowania o ofertach pomocy realizowanych przez inne podmioty.	- Utrzymujące się stereotypy dotyczące społecznych ról kobiet i mężczyzn. - Niedostateczne reakcje społeczeństwa na przypadki przemocy w rodzinie związany z stereotypem lub brakiem wiedzy. - Przewlekłość spraw sądowych dotyczących przemocy w rodzinie, utrudniająca skuteczną pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie. - Niewystarczające środki finansowe na realizację Programu.

Rozdział 6.

Diagnoza

W roku 2018 na zlecenie Miasta Białystok została przeprowadzona ewaluacja rozwiązywania problemów społecznych miasta Białegostoku. W ramach raportu przeanalizowano sytuację białostockich rodzin w zakresie zjawiska przemocy.

Formy przemocy

Najczęstszymi formami przemocy, z którymi spotkały się ofiary przemocy było wyzywanie, ubliżanie i krzyczenie (69%); szarpanie, popychanie i ciągnięcie (65,5%); krytykowanie, osądzanie i oczernianie (55,2%) oraz upokarzanie, poniżanie, lekceważenie (51,7%). Dominowały więc rozmaite formy przemocy psychicznej. Mniej niż 20% doświadczyło przemocy fizycznej. Badani rzadziej doświadczały przemocy ekonomicznej, najrzadziej doświadczano przemocy seksualnej.

Tabela 1. Doświadczane zachowania przemocowe

Zachowania:	Procent
Wyzywanie, ubliżanie, krzyczenie	69,0
Szarpanie, popychanie, ciągnięcie	65,5
Krytykowanie, osądzanie, oczernianie	55,2
Upokarzanie, poniżanie, lekceważenie	51,7
Stosowanie gróźb, szantażowanie	34,5
Demonstrowanie zazdrości	34,5
Kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, izolowanie	27,6
Narzucanie własnych poglądów, własnego zdania, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania	27,6
Wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, wyglądu, zawstydzanie	27,6
Brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy	20,7
Policzkowanie	17,2
Wmawianie choroby psychicznej	17,2
Kopanie, uderzanie, bicie	13,8
Groźenie i/lub użycie noża, broni	13,8
Używanie rzeczy bez pozwolenia, dysponowanie czyjąś własnością bez pozwolenia czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, przeglądanie dokumentów	13,8
Uderzanie lub rzucanie w kogoś jakimś przedmiotem	10,3
Niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia	10,3
Uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka	6,9
Zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli	6,9
Duszenie	3,4
Okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy	3,4
Zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych	3,4
Uniemożliwianie podjęcia pracy	3,4
Gwałt	3,4
Inne	3,4

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Skala przemocy w rodzinie

Co drugi respondent (51,5%) deklarował, że był jedyną ofiarą przemocy w jego rodzinie. Jednak co trzeci z badanych wskazywał, że przemocy doświadczały także ich dzieci lub pasierbowie. Rzadziej deklarowano, że przemocy doświadczały inne dorosłe osoby w gospodarstwie domowym.

Tabela 2. Inne osoby doświadczające przemocy w rodzinie

Inne osoby doświadczające przemocy w rodzinie	Procent
Tylko ja	51,5
Dziecko/dzieci/pasierbowie	33,3
Inna osoba dorosła/osoby dorosłe	11,1
Osoba starsza/osoby starsze	0,0
Osoba niepełnosprawna/osoby niepełnosprawne	0,0
Nie wiem	3,7

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Częstość zachowań przemocowych[#]

Co trzecia osoba (31%) doświadczająca przemocy deklarowała, że doznawała jej kilka razy w tygodniu. Łącznie 61,0% badanych doznawało przemocy bardzo często (co najmniej raz w tygodniu), a 27,6% badanych miała takie doświadczenia często (co najmniej raz w miesiącu).

Tabela 3. Częstotliwość doświadczanej przemocy

Częstotliwość doświadczanej przemocy	Procent
Kilka razy w tygodniu	31,0
Przynajmniej raz w miesiącu	27,6
Raz w tygodniu	20,7
Codziennie	10,3
Kilka razy w roku	3,4
Rzadziej niż raz na pół roku	3,4
Braki danych	3,4
Ogółem	100,0

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Okoliczności wystąpienia zachowań przemocowych

Osoby doświadczające przemocy najczęściej (79,3%) wiązały wystąpienie aktu przemocy z alkoholem. Co trzecia z ofiar przemocy wskazywała jednak, że okolicznością sprzyjającą wystąpieniu przemocy było niezadowolenie z zachowania członka rodziny, a blisko co czwarta powiązała wystąpienie takich zachowań z oporem przed podporządkowaniem się narzuconym decyzjom/poglądom. Niższy odsetek badanych wskazał na zły nastrój osoby stosującej przemoc oraz złe zachowanie czy nieposłuszeństwo dziecka (dzieci). Rzadziej wskazywano na inne okoliczności zewnętrzne wobec rodziny (podejrzenie zdrady, problemy finansowe, brak pracy, problemy w pracy osoby stosującej przemoc).

Tabela 4. Okoliczności wystąpienia zachowań przemocowych

Okoliczności wystąpienia zachowań przemocowych	Procent
Osoba stosująca przemoc była pod wpływem alkoholu	79,3
Osobie stosującej przemoc nie podobało się zachowanie członka rodziny/kogoś z domowników	34,5
Osoba doświadczająca przemocy nie podporządkowała się narzuconym decyzjom/poglądom	24,1
Złe samopoczucie psychiczne, zły nastrój osoby stosującej przemoc	20,7
Złe zachowanie, nieposłuszeństwo dziecka (dzieci)	20,7
Osoba stosująca przemoc podejrzewała zdradę	17,2
Problemy finansowe osoby stosującej przemoc	17,2

Brak pracy osoby stosującej przemoc	13,8
Osoba stosująca przemoc była pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających	13,8
Problemy w pracy osoby stosującej przemoc	10,3
Osoba doświadczająca przemocy nie wywiązała się z obowiązków domowych (sprzątanie, pranie, robienie zakupów)	6,9
Złe samopoczucie fizyczne, choroba osoby stosującej przemoc	6,9
Złe wyniki dziecka (dzieci) w nauce	6,9

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Skutki doświadczania przemocy

Wprawdzie co trzeci badany doświadczający przemocy zauważa u siebie różne formy urazów fizycznych doznawanej przemocy, jednak należy podkreślić, że najczęściej wskazywano na konsekwencje psychiczne tego doświadczenia, zarówno odnoszące się do postrzegania siebie (brak poczucia pewności siebie, poczucie beznadziejności, niska samoocena, poczucie winy), własnej sytuacji życiowej (smutek, depresja, strach, niepokój), jak i siebie w relacji z innymi (wstyd przed innymi, izolowanie się od najbliższych). Co piąta z badanych ofiar pod wpływem doświadczenia przemocy rewidowała swój związek z osobą stosującą przemoc – to znaczy pod wpływem tego doświadczenia zmieniał się sposób postrzegania osoby stosującej przemoc (akceptacja sytuacji, poczucie ogromnej więzi ze sprawcą).

Tabela 5. Skutki doświadczanej przemocy

Skutki doświadczanej przemocy	Procent
Smutek	48,3
Poczucie beznadziejności	48,3
Brak poczucia pewności siebie	44,8
Niska samoocena	41,4
Zaniki pamięci	37,9
Wstyd przed innymi	34,5
Poczucie winy (poczucie odpowiedzialności za przemoc)	34,5
Chaos emocjonalny (zarówno miłość i nienawiść do osoby, która stosuje przemoc)	34,5
Urazy fizyczne (np. siniaki, ślady uderzeń itp.)	31,0
Apatia	31,0
Wybuchowość	27,6
Zaburzenia koncentracji uwagi	27,6
Izolowanie się od najbliższych	27,6
Strach i niepokój (obawa o życie i zdrowie)	24,1
Dolegliwości zdrowotne (ból brzucha, głowy, mdłości, zły stan zdrowia)	24,1
Trudności w tworzeniu więzi z innymi ludźmi	24,1
Depresja	20,7
Lęk przed dotknięciem, kulenie się	20,7
Brak samoakceptacji	17,2
Agresywne zachowanie wobec osoby stosującej przemoc	17,2
Stosowanie kłamstw	17,2
Niski poziom samokontroli	10,3
Agresywne zachowanie wobec innych członków rodziny	10,3
Brak zaufania do ludzi	6,9
Zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego)	6,9
Lęk przed porażką	3,4
Poczucie odmienności	3,4

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Radzenie sobie z doświadczaną przemocą

Najczęstszym sposobem radzenia sobie z sytuacją wybuchu agresji było wezwanie policji. Drugą pod względem częstości reakcją było ostrzeżenie osoby stosującej przemoc o gotowości podjęcia działań, które miałyby służyć jej zdemaskowaniu (np. wobec policji/rodziny), opuszczeniem trwałym (rozwód) lub czasowym. Należy jednak zwrócić uwagę, że połowa z osób doświadczających przemocy zachowywała się całkowicie biernie – obrona pasywna, eskapizm (ukrywanie się, chowanie, uciekanie z domu) lub kierowała prośbę do członków rodziny o pomoc, a nawet (choć rzadziej) biernie poddawała się atakowi agresji.

Tabela 6. Strategie radzenia sobie z doświadczaną przemocą w trakcie wybuchu agresji/przemocy

Radzenie sobie z doświadczaną przemocą w trakcie wybuchu agresji/przemocy	Procent
Wezwanie policji	51,7
Ostrzeganie np. telefonem na policję, opuszczeniem domu, czynnościami rozwodowymi, rozmową z rodziną osoby stosującej przemoc	48,3
Obrona pasywna (np. osłanianie ciała ręką, ramieniem, nogą, obrona w postaci agresji słownej)	34,5
Powiadamianie i angażowanie rodziny – prośba o pomoc w obronie przed osobą stosującą przemoc	24,1
Ukrywanie się, chowanie, uciekanie z domu	17,2
Poddanie się atakowi agresji	10,3
Powiadamianie i angażowanie sąsiadów – prośba o pomoc w obronie przed osobą stosującą przemoc	3,4
Inny sposób: uspokajanie partnera	3,4

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Osoby doświadczające przemocy przyjmowały trójkierunkową strategię radzenia sobie z aktami przemocy pomiędzy ich występowaniem. Z jednej strony unikały sytuacji konfliktowych (41,4%) lub były uległe wobec osób stosujących przemoc (34,5%), a nawet czasowo wyprowadzały się z domu (24,1%). Z drugiej strony podejmowały próbę samodzielnego rozwiązania problemu wewnątrz rodziny: rozmawiały z osobami stosującymi przemoc o tej sytuacji (44,8%), skłaniały je do zmiany zachowań (34,5%), rozmawiały z członkami rodziny (34,5%). Podejmowały też próby rozwiązania problemu z pomocą innych osób poza domownikami. Mniej niż połowa badanych skierowała się po pomoc do odpowiedniej instytucji wsparcia. Często też były to rozmowy z przyjaciółmi, sąsiadami, członkami rodziny osoby stosującej przemoc, duchownym lub innymi osobami (psycholog, grupa wsparcia, policjant, pracownik socjalny). Część z badanych stosowała te strategie równolegle, to znaczy podejmowali oni wszystkie wymienione środki, ale można było też wyodrębnić grupy osób, które koncentrowały się na rozwiązaniach wewnątrzdomowych. Te dwie grupy były podobnej wielkości, nie występował związek strategii z cechami położenia społecznego.

Tabela 7. Strategie radzenia sobie z doświadczaną przemocą pomiędzy aktami przemocy

Radzenie sobie z doświadczaną przemocą pomiędzy aktami przemocy	Procent
Rozmowa z osobą stosującą przemoc o przemoc	44,8
Unikanie sytuacji konfliktowych	41,4
Skierowanie się o pomoc do instytucji wsparcia (ośrodek pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej, ośrodek wsparcia i in.)	37,9
Rozmowa z członkami własnej rodziny	34,5
Skłanianie osoby stosującej przemoc do złożenia obietnicy zaprzestania przemocy	34,5
Uległość wobec osoby stosującej przemoc	34,5
Czasowa wyprowadzka z domu	24,1
Rozmowa z przyjaciółmi	20,7
Rozmowa z osobą duchowną	13,8
Rozmowa z członkami rodziny osoby stosującej przemoc	10,3
Kontakt z prawnikiem	6,9
Rozmowa z innymi osobami	3,4
Inny sposób	3,4

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Bardzo silnie obecna gotowość do strategii eskapistycznych (ucieczka w uległość i unikanie czynników prowadzących do agresji) lub zastępowanie ich podejmowaniem próby samodzielnego rozwiązania problemu tłumaczy dłużej zwlekanie zgłoszenia sprawy odpowiednim instytucjom.

Tabela 8. Długość doświadczania przemocy

Od jak dawna doświadczana jest przemoc	Procent
Do 6 miesięcy włącznie	10,3
Od ponad 6 miesięcy do 1 roku włącznie	31,0
Od ponad 1 roku do 3 lat włącznie	20,7
Od ponad 3 do 5 lat włącznie	27,6
Od ponad 5 lat do 10 lat włącznie	3,4
Powyżej 10 lat	3,4
Brak danych	3,4
Ogółem	100

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Osoby, które bardzo długo doświadczały przemocy (powyżej 5 lat) nie zgłaszały sprawy przede wszystkim z obawy przed zemstą osoby stosującej przemoc, ale także z obawy przed bezskutecznością takich działań oraz przeświadczenia, że nikt im nie uwierzy (taką obawę żywiła niemal połowa z nich). Strach przed zemstą ze strony sprawcy przemocy był obecny w każdej z grup badanych, niezależnie od tego jak długo trwało to doświadczenie. Natomiast różne były dodatkowe motywy zatajania problemu. W grupie osób, które dość długo doznawały przemocy (3-5 lat) częstsze niż w pozostałych grupach osób doświadczających przemocy było przeświadczenie, że ich historie okażą się dla innych niewiarygodne. Przemilczaniu w tej grupie towarzyszyło też silne przekonanie, że przetrwanie rodziny jest ważniejsze niż dobro osobiste, co przejawiało się także w niechęci do włączania osób z zewnątrz do rozwiązywania problemów rodziny i przekonanie, że problem jest rozwiązywalny z użyciem własnych sił. Wreszcie osoby, które doświadczały przemocy relatywnie krótko (1-3 lata) częściej niż pozostali podzielali przekonanie, że doświadczenie przemocy jest zawinione przez nie same, co powodowało, że z jednej strony obawiały się osądu ze strony innych, a z drugiej były przekonane, że do nich należy rozwiązanie problemu. Osoby, które doświadczały przemocy krótko (mniej niż rok) godziły się na tę sytuację z bezradności –

nie wiedziały, do kogo należy się zwrócić o pomoc, czy będą bezpieczne po takim zgłoszeniu, obawiały się też napiętnowania i pozostania bez partnera, od którego były zależne ekonomicznie (patrz aneks – tabela VII).

Tabela 9. Powody niepodejmowania działań

Powody	Procent
Boją się zemsty osoby, która stosuje wobec nich przemoc	51,7
Boją się, że podjęte działania nic nie zmienią	44,8
Są uzależnione od osoby stosującej przemoc i w związku z tym boją się, że nie dadzą sobie rady same się utrzymać	34,5
Mają nadzieję, że osoba stosująca przemoc się zmieni (przestanie stosować przemoc)	34,5
Uważają, że same muszą rozwiązać swój problem	27,6
Boją się, że nikt nie uwierzy w to, co mówią	24,1
Uważają, że same dadzą radę rozwiązać swój problem	24,1
Nie wiedzą, do kogo zwrócić się o pomoc	17,2
Nie chcą, żeby ktokolwiek z zewnątrz wiedział o ich problemie	17,2
Boją się osądzenia ze strony innych osób	13,8
Są przekonane, że to z ich winy dochodzi do sytuacji przemocowej	10,3
Boją się, że zostaną bez partnera (samotnie)	6,9
Uważają, że dzieci muszą mieć obydwój rodziców (matkę i ojca)	6,9
Nie znają procedur karnych oraz swoich praw w postępowaniu karnym	3,4

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Potrzeby rodzin, w których występuje przemoc. Formy pomocy instytucjonalnej

Większość wśród badanych stanowiły osoby wobec, których wszczęta była procedura „Niebieskie Karty”. Takie osoby stanowiły 82,8% badanych osób doświadczających przemocy.

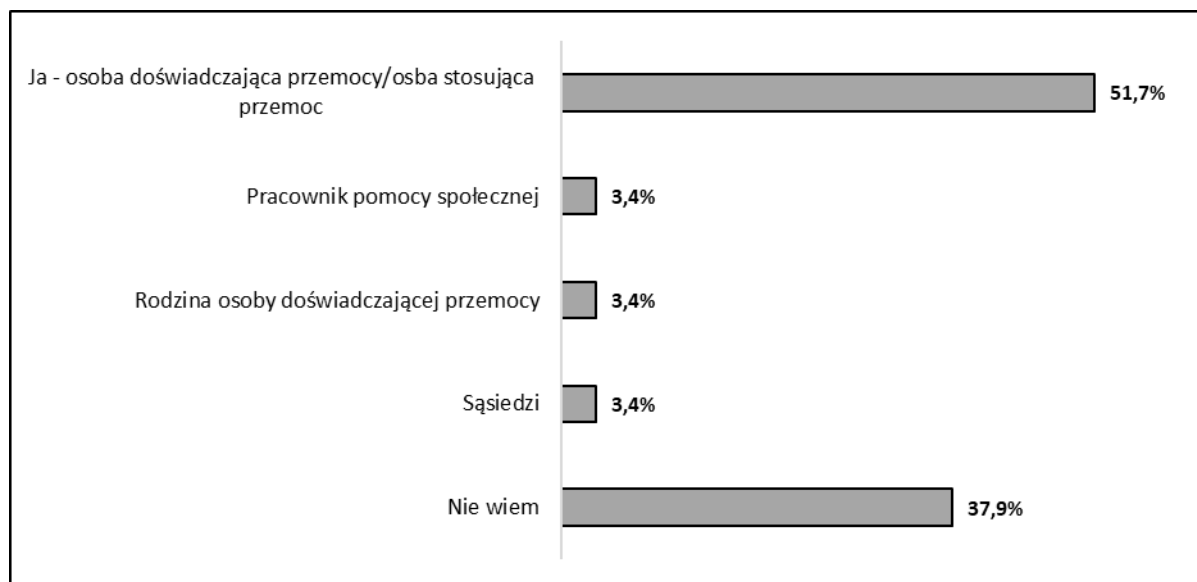
Tabela 10. Procedura „Niebieskie Karty”

Wszczęta kiedykolwiek procedura „Niebieskie Karty”?	Procent
Tak	82,8
Nie	17,2
Ogółem	100,0

W większości przypadków procedurę tę uruchomiła policja. Osoby doświadczające przemocy były skłonne przypisywać sobie aktywną rolę w zawiadomieniu policji lub prokuratury – 51,7% osób, w których przypadku doszło do takiego zgłoszenia przyznało, że to one same złożyły zawiadomienie. Bardzo rzadko skłonne były przyznać, że zostały one wyręczone przez pracownika pomocy społecznej, rodzinę lub inne osoby (dzieci, asystenta rodziny, dzielnicowego).

Zwracają uwagę dwie cechy. Pierwszą z nich był bardzo niski udział instytucji i osób trzecich (sąsiadów, przyjaciół, znajomych) w procesie ujawniania przemocy w rodzinie. Drugą natomiast była nieobecność w tym procesie dwóch instytucji: szkół oraz ośrodków zdrowia.

Wykres 1. Osoby, które złożyły zawiadomienie o występowaniu/stosowaniu przemocy w rodzinie

Formy pomocy instytucjonalnej, z których korzystają osoby doświadczające przemocy

Osoby doświadczające przemocy najczęściej korzystały ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej (96,3%) lub ulokowanych przy nich MKRPA (40,7%). Nikt nie korzystał z pomocy ośrodka terapii uzależnień, PCPR. Ważną rolę odgrywał dla nich Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

Tabela 11. Instytucje, z pomocy których korzystano w celu rozwiązania problemu przemocy

Instytucje, z których pomocy korzystano w celu rozwiązania problemu przemocy w rodzinie	Procent
MOPR w Białymstoku	96,3
Miejska komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	40,7
Inna (policja)	4,1
Ośrodek interwencji kryzysowej MOPR	37,0

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Pomoc, po jaką sięgały osoby doświadczające przemocy wiązała się przede wszystkim ze wsparciem psychologicznym (raczej w postaci poradnictwa, a nie właściwej terapii), ale także doradztwo pracownika socjalnego. Korzystano też z rozwiązań prawnych, w tym przymusu odwykowego leczenia uzależnień sprawcy przemocy. Rzadziej wykorzystywano należące do tej grupy konsultacje wychowawcze dotyczące dzieci, terapię psychiatryczną.

Tabela 12. Formy pomocy, z jakich skorzystano w związku z doświadczaną przemocą

Formy pomocy	Procent
Poradnictwo psychologiczne	64,3
Wsparcie i poradnictwo świadczone przez pracownika socjalnego	64,3
Pomoc prawna	39,3
Uruchomienie procedury zobowiązującej osobę stosującą przemoc do leczenia odwykowego	39,3
Terapia indywidualna	17,9
Konsultacje wychowawcze dotyczące dzieci	14,3
Udział w grupie wsparcia	10,7
Terapia psychiatryczna	10,7
Pomoc lekarska, medyczna	7,1
Udział w grupie terapeutycznej	7,1

Pomoc/konsultacje psychiatryczne	7,1
Schronienie w ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy	3,6
Terapia partnerska/małżeńska	3,6

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Tylko pojedyncze osoby skorzystały z terapii rodzinnej lub małżeńskiej. Bardzo rzadko osoby doświadczające przemocy korzystały z innych instrumentów pomocy, w tym terapii psychiatrycznej.

Powody skorzystania z pomocy instytucjonalnej

Tym, co bezpośrednio skłoniło osoby doświadczające przemocy do sięgnięcia po pomoc instytucjonalną było wyczerpanie się cierpliwości (64,3%) i – rzadziej, gdy nalegał na to pracownik socjalny lub członek rodziny. Pewne znaczenie dla części osób (21,4%) miało wystąpienie sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu. Relatywnie niewielką rolę miała namowa przyjaciół (uwzględniła ją co siódma osoba doświadczająca przemocy) oraz inne fakty (informacja o możliwościach rozwiązania problemu lub uniezależnienie finansowe od osób stosujących przemoc). Warto przy tym jednak podkreślić, że część z tych czynników musiała zachodzić łącznie, by doszło do skorzystania z pomocy i wsparcia instytucji.

Tabela 13. Powody decydujące o skorzystaniu z pomocy i wsparcia instytucji

Powody skorzystania ze wsparcia	Procent
Wyczerpanie cierpliwości	64,3
Interwencja policji	35,7
Wizyta pracownika socjalnego	25,0
Namowa rodziny	25,0
Wystąpienie drastycznej sytuacji zagrażającej mojemu zdrowiu/życiu	21,4
Informacje o sposobach i formach pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie usłyszane w Internecie, radio, telewizji, przeczytane w prasie	17,9
Agresja dotknęła dzieci	14,3
Namowa przyjaciół	14,3
Osiągnięcie niezależności ekonomicznej od osoby stosującej przemoc	7,1
Działania sąsiadów	7,1

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Rola otoczenia społecznego

Osoby, które udzielały pomocy ofiarom przemocy w czasie poprzedzającym badanie to najczęściej pracownicy socjalni (79,3%), policjanci (62,1%), przyjaciele (37,9%) i członkowie ich rodziny (34,5%). Nieco rzadziej wsparcie płynęło od psychologa (20,7%) lub przedstawicieli innych instytucji pomocowych (20,7%). Pomoc uzyskano też – choć znacznie rzadziej – od organów prawa (sądu, prokuratury, kuratora) lub prawników udzielających konsultacji.

Tabela 14. Osoby, od których otrzymano wsparcie i pomoc w związku z doświadczaną przemocą

Osoby, które udzieliły pomocy	Procent
Pracownik socjalny	79,3
Policja, dzielnicowy	62,1
Przyjaciele	37,9
Członkowie mojej rodziny	34,5
Psycholog w odpowiednich instytucjach, organizacjach	20,7
Przedstawiciele instytucji pomocowych	20,7
Kurator, pomoc z sądu, prokuratury	13,8
Prawnik, np. w ramach konsultacji prawnych	13,8
Duchowny	13,8
Koleżanki/koleżdy z pracy	10,3
Sąsiedzi	10,3
Dalsi znajomi	10,3
Inne osoby doświadczające przemocy (np. w ramach grup wsparcia; grupy samopomocowej)	6,9
Asystent rodziny	6,9
Inna osoba	3,4
Pracownik organizacji pozarządowych	3,4
Pracownik telefonu zaufania	3,4
Pracownik i/lub pedagog ze szkoły lub świetlicy, placówki środowiskowej, socjoterapeutycznej dla dzieci	0,0
Pracownik ochrony zdrowia	0,0
Nie mogłam/mogłam liczyć na wsparcie i pomoc innych osób	0,0

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Skuteczność wsparcia – osoby doświadczające przemocy

Osoby doświadczające przemocy miały trudności w ocenie, która z otrzymanych form pomocy była najbardziej skuteczna – aż 31,0% z nich nie umiała ocenić poziomu skuteczności. Najwyżej cenione było wsparcie ze strony pracownika socjalnego (27,6%). Indywidualna konsultacja psychologiczna wybierana była równie często co grupy wsparcia, leczenie odwykowe oraz pomoc ośrodka pomocy (dla każdej z kategorii 10,3%). Mniejszą wagę przypisywano działaniom przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za rozwiązywanie problemu przemocy: policji lub prawników.

Tabela 15. Najbardziej skuteczne formy wsparcia

Formy wsparcia	Procent
Rozmowa z pracownikiem socjalnym	27,6
Indywidualna konsultacja psychologiczna	10,3
Grupy wsparcia	10,3
Leczenie odwykowe	10,3
Pomoc ośrodka pomocy	10,3
Pomoc prawna	6,9
Interwencja policji, rozmowa z dzielnicowym	3,4
Terapia indywidualna	3,4
Każde wsparcie jest skuteczne	3,4
Nie wiem	10,3
Żadna	3,4
Braki danych	31,0

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

Osoby doświadczające przemocy traktowały jako miarę skuteczności uzyskanej pomocy poprawę kondycji psychicznej: zwiększenie umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami (48,3%), wzrost poczucia własnej wartości (37,9%) oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa (34,5%). Nieco mniejszą wagę przypisywano tym zmianom, które pozwoliłyby na trwałą i niewspomaganą zmianę: zwiększeniu stopnia samodzielności, umiejętności przeciwstawienia się osobie stosującej przemoc, wiary w możliwość rozwiązywania problemów.

Tabela 16. Zmiany indywidualne osoby doświadczającej przemocy po uzyskaniu pomocy specjalistów

Zmiany oczekiwane po uzyskaniu pomocy specjalistów	Procent
Umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami	48,3
Wzrost poczucia własnej wartości	37,9
Wzrost poczucia bezpieczeństwa	34,5
Poprawa samopoczucia, odzyskania/wzrost chęci do życia, radości z życia	31,0
Wiara w możliwość rozwiązania problemów	31,0
Zwiększenie stopnia samodzielności	20,7
Brak potrzeby dalszego szukania pomocy	17,2
Umiejętność przeciwstawienia się przemocy, obrony przed agresją, przeciwstawienia się sprawcy	13,8
Uświadomienie sobie problemu, umiejętności rozpoznawania przemocy	13,8
Zwiększenie umiejętności decydowania o sobie	6,9
Umiejętność ułożenia sobie życia na nowo, odcięcia się od osoby stosującej przemoc	6,9

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: Mantur J., Kwiecińska-Zdrenka M., Ewaluacja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku. Raport z Badania, Białystok 2018.

2. Informacja z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok za 2019 r.

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok (ZI) jest grupą specjalistów podejmujących działania mające na celu budowanie lokalnego systemu wsparcia osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej, zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok realizują czynności w ramach swoich obowiązków służbowych i zawodowych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Prezydentem Miasta Białegostoku a podmiotami wskazanymi w art. 9a ust. 3, 4, i 5 ww. ustawy. Obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku. W skład Zespołu w 2019 r. wchodziło 25 osób. Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok powołał stałą grupę roboczą liczącą 5 18 osób.

Procedura „Niebieskie Karty” to ogół działań interwencyjnych podejmowanych i realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, ochrony zdrowia i oświaty mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” uruchamiana jest w sytuacji powzięcia przez przedstawicieli ww. instytucji uzasadnionego podejrzenia wystąpienia przemocy w rodzinie. Procedurę wszczyna wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A”.

W roku 2019 do Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok wpłynęło 1157 formularzy „Niebieska Karta - A” sporządzonych przez niżej wyszczególnione podmioty:

- pomoc społeczną - 95,
- Policję - 1029,
- MKRA - 7,
- oświatę - 21,
- ochronę zdrowia - 5.

Na terenie Białegostoku realizowano łącznie 1378 procedur „Niebieskie Karty”, w tym:

- 916 - nowe procedury,
- 462 - kontynuowane z lat poprzednich.

W 2019 r. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok dokonał zamknięcia 810 procedur „Niebieskie Karty”, w tym:

- 533 w związku ze zrealizowanym planem pomocy i uzasadnionym przypuszczeniem ustania przemocy w rodzinie,
- 277 w związku z brakiem zasadności podejmowania działań.

Członkowie grup roboczych regularnie uczestniczyli w spotkaniach grup powoływanych do indywidualnego przypadku, celem opracowania planu pomocy osobie lub/i rodzinie doznającej przemocy oraz wymiany informacji odnośnie sytuacji rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. W 2019 r. członkowie grup roboczych pracowali łącznie z 1274 rodzinami, u których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”.

Pracownicy socjalni ds. przeciwdziałania przemocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku wspólnie z dzielnicowymi komisariatów Policji systematycznie monitorowali środowiska, w których występuje problem przemocy domowej poprzez wizyty w miejscu zamieszkania rodzin. W zainteresowaniu służb była również sytuacja 104 rodzin zagrożonych przemocą. W 2019 r. członkowie grup roboczych wypełnili 891 formularzy „Niebieska Karta - C” i 681 formularzy „Niebieska Karta - D”.

Z zajęć korekcyjno edukacyjnych skorzystały 34 osoby. Pomocą w formie poradnictwa socjalnego pracownicy socjalni objęli 1292 osoby dotknięte przemocą w rodzinie. Na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie dokonano odebrania 8 dzieci, które zostały umieszczone:

- u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej - 4,
- w całodobowej placówce opiekuńczo - wychowawczej - 5,

- w rodzinie zastępczej - 2.

Rozdział 7. Zadania programu

1. PROFILAKTYKA I EDUKACJA SPOŁECZNA

Adresaci

Ogół społeczeństwa, w tym osoby i rodziny zagrożone przemocą domową

Cel

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu.

Lp.	Kierunek/Zadania realizacyjne	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram	Źródło finansowania
Kierunek I. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy w rodzinie					
1	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba opracowanych diagnoz.	Urząd Miejski w Białymstoku Departament Spraw Społecznych (UM DSP), Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku (MOPR), Komenda Miejska Policji (KMP), Sąd Rejonowy, Prokuratura, organizacje pozarządowe	2021 r.-2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.
Kierunek II. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie					
1	Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które: - obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie, - opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc.	Liczba kampanii społecznych.	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, KMP, Organizacje pozarządowe.	2021 r.-2025 r.	Środki zewnętrzne, Środki własne.
2	Współpraca z placówkami oświatowymi i uczelniami w celu wprowadzenia elementów edukacji	Liczba podmiotów, z którymi	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR.	2021 r.-2025 r.	Środki własne

	na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	nawiązano współpracę.			
Kierunek III. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych					
1	Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym (m.in. „Szkoła dla Rodziców”, „Trening Zastępowania Agresji”, „Trening Umiejętności Społecznych”) mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych . w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	Nazwa i liczba zrealizowanych programów profilaktycznych. Liczba uczestników.	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR, Organizacje pozarządowe	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.
2	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Liczba udzielonych porad.	MOPR, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Białymstoku, Organizacje pozarządowe.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.

2. OCHRONA I POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE

Adresaci

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.

Cel

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Lp.	Kierunek/Zadania realizacyjne	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram	Źródło finansowania
Kierunek I. Rozwój podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy					
1	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok.	-Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok. -Liczba prowadzonych procedur NK. -Liczba utworzonych grup roboczych. -Liczba posiedzeń grup roboczych powołanych do indywidualnych przypadków. -Liczba osób objętych pomocą grup roboczych. -Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych.	MOPR	2021 r.- 2025 r.	Środki własne,

2	Wspieranie placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz przemocą w rodzinie w rodzinie.	Ilość placówek pomocowych. Rodzaj i formy pomocy świadczonych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Liczba osób dotkniętych przemocą oraz przemocą w rodzinie, które skorzystały z oferty pomocy placówek.	MOPR, UM DSP, Organizacje pozarządowe.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.

Kierunek II. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

1	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych.	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR, KMP, Organizacje pozarządowe.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.

Kierunek III. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

1	Realizowanie przez instytucje działające na rzecz pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji. Liczba udzielonych porad.	MOPR, UM DSP, Organizacje pozarządowe.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.
2	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowym ośrodku interwencji kryzysowej.	Liczba miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej.	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne.
3.	Prowadzenie mieszkań interwencyjnych dla rodzin z dziećmi doświadczających przemocy domowej	Liczba mieszkań readaptacyjnych. Liczba rodzin i osób, które skorzystały z mieszkań .	UM DSP, Organizacje pozarządowe	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.
4	Zapewnienie dostępności do lokalnych telefonów, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Liczba lokalnych telefonów , czas dostępności telefonu. Liczba przeprowadzonych rozmów.	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne.
5	Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.	MOPR, KMP	2021 r.- 2025 r.	Środki własne.

6	Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Liczba programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Liczba uczestniczących w programie terapeutycznym osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne. Liczba grup terapeutycznych. Liczba grup wsparcia. Liczba grup samopomocowych.	MOPR, Organizacje pozarządowe.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.
7	Praca socjalna świadczona na rzecz rodzin z problemem przemocy.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną w związku z problemem przemocy w rodzinie.	MOPR	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.

Kierunek IV. Monitoring skuteczności działań pomocowych

1	Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie. Liczba ponownie uruchomionych procedur wcześniej zakończonych z uwagi na domniemanie ustania przemocy w rodzinie.	MOPR	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.

3. ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC W RODZINIE

Adresaci

Osoby stosujące przemoc w rodzinie, jak również służby lub podmioty zajmujące się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.

Cel

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Lp.	Kierunek/Zadania realizacyjne	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram	Źródło finansowania
Kierunek I. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi					
1	Ewidencjonowanie instytucji samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności realizujących programy korekcyjno-educacyjne.	Liczba opracowanych informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-educacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	UM DSP	2021 r.-2025 r.	Środki własne,

2	Przesyłanie zaktualizowanych informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno--edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie Prezesowi Sądu Rejonowego w Białymstoku, Prokuratorom Rejonowym w Białymstoku, Komendantowi Miejskiemu Policji w Białymstoku.	Liczba przekazanych informatorów dla poszczególnych podmiotów.	UM DSP	do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku.	Środki własne,

Kierunek II. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie

1	Realizacja procedury „Niebieskie Karty” .	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba realizowanych procedur. Liczba wszczętych procedur w danym roku. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w wyniku braku zasadności podejmowanych działań. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	- MOPR, - MKRPA, 3) Policji; 4) przedstawiciele oświaty; 5) przedstawiciele ochrony zdrowia; 6) przedstawiciele organizacji pozarządowych	2021 r.-2025 r.	Środki własne.
2.	Realizacja procedur karnych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie	Liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie. Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie poprzez sporządzenie aktu oskarżenia. Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie poprzez umorzenie postępowania.	Prokuratura Rejonowa w Białymstoku, Sąd Rejonowy w Białymstoku, KMP	2021 r.-2025 r.	

		Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zobowiązanych do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, w stosunku do których orzeczono zakaz zbliżania, kontaktowania się z osobą doznającą przemocy. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie umieszczonych w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie umieszczonych w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia.			
3.	Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających alkoholu, w tym motywowanie do ograniczenia spożywania alkoholu lub/i do podjęcia leczenia odwykowego, kierowanie na badania specjalistyczne pod kątem uzależnienia oraz zobowiązania do leczenia odwykowego	Liczba wniosków kierowanych do MKRPA w celu zobowiązania do leczenia uzależnienia. Liczba skierowanych wniosków do Sądu. Liczba osób zobowiązanych wyrokiem Sądu do podjęcia leczenia uzależnienia	MKRPA w Białymstoku, Sąd Rejonowy w Białymstoku	2021 r.-2025 r.	Środki własne.
Kierunek III. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie					
1	Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno--edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych.	Liczba edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Liczba podmiotów realizujących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku, Organizacje pozarządowe.	2021 r.-2025 r.	Środki własne. Środki zewnętrzne
2	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.	Liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.. Liczba osób zobowiązanych przez Sąd do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. Liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych., w tym zobowiązane przez Sąd.	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku, Organizacje pozarządowe.	2021 r.-2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Kierunek IV. Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań					
1	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc	Liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w	MOPR, UM DSP, Organizacje pozarządowe.	2021 r.-2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne

w rodzinie.	rodzinie. Liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych. Liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne.			e.

4. PODNOSZENIE KOMPETENCJI SŁUŻB I PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH DZIAŁANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Adresaci

Przedstawiciele instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel

Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Kierunek/Zadania realizacyjne	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram	Źródło finansowania
Kierunek: Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie					
1	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc oraz umożliwienie podnoszenia kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i kursach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba uczestników szkoleń i superwizji, Liczba zorganizowanych różnych form podnoszenia kompetencji	MOPR, MKRPA, Organizacje pozarządowe.	2021 r.- 2025 r.	Środki własne, Środki zewnętrzne.

Rozdział 8.

Przewidywane efekty realizacji Programu

- upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta Białystok,
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy rodzinie,
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Rozdział 9.

Monitoring programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie poprzez analizę sprawozdań dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań